

BOĞAÇHAN DÜNDARALP

Boğaçhan DüNDARALP, Archiprix (1997), Arkitera Genç Mimar Ödülü (2004), iki Ulusal Mimarlık Ödülü (1998, 2006) ve YEM (Yapı-Endüstri Merkezi) Ödülü (2008) başta olmak üzere öğrencilik yıllarından başlayarak birçok mimari ödül kazandı. Sanatçı Cildo Meireles ile birlikte "homeless home" projesini 8. İstanbul Bienali kapsamında hayata geçirdi (2003). Kassel-Kunsthalle Fridericianum Collective Creativity sergisi kapsamında Oda Projesi davetlisi olarak "Yer'den Mekan'a" adlı sergi projesine katıldı (2005). "Ev: Bir Yerleşme Müzakeresi" adlı mimarlık sergisinin editörlüğünü yaptı (2006). 10. İstanbul Bienali Küratörü Hou Hanru ve Pelin Tan tarafından kurulan KAHAM Stüdyosu'na "masum bir eylem/innocent act" projesi kapsamında modernizm ve mimarlıkta eleştiri üzerinde çalışmak için davet edildi (2007). Np12 Evleri projesi ile "Mies Van der Rohe Awards 2007" uluslararası mimarlık ödüllerine nomine edilen mimarlardan biri oldu (2007). Londra-İstanbul mimarlık değişim programı için The Architectural Foundation (Londra) tarafından İstanbul'u temsil edecek üç genç mimardan biri olarak seçildi (2009). Stefano Boeri'nin küratörlüğünü yaptığı ICIF - Iakov Chernikhov International Foundation "The Challenge Of The Time" temalı ödülü için 22 ülkeden nomine edilen mimarlardan biri olarak yer aldı (2010). 1. Antalya Uluslararası Mimarlık Bienali (2011) için "DeneySEL Mimarlık İşleri" kapsamında üretim yapması için davet edildi. Türkiye'den pek çok ulusal yayında projeleri ve yazıları yayımlandı, bölüm editörlüğü yaptı. Arch+, AD, WA gibi uluslararası yayınlarda çalışmaları ve yazıları ile Türkiye'den seçilen ofisler içinde yer aldı. 1. İstanbul Tasarım Bienali (2012) için davet edildi. Joseph Grima küratörlüğündeki "Adhokrasi" sergisi kapsamında yaptığı "Tokigiller Yaşam Mücadele Rehberi" işinin yanı sıra Yona Friedman'ın "Haliç Merkezi" projesine sergi kapsamında yapılacak "müdahale" ve Colombia Üniversitesi ortaklığında gerçekleştirilen "Promiscuous Encounters" konuşmalar serisi için davet edildi.

Çalışmalarından oluşan bir seçki, *Genç Çizgiler/Young Lines* adlı kitapta (2004), Londra Mimarlık Festivali kapsamında yayınlanan İstanbul, kent ve mimarlık üzerine konuşmaları ise *İstanbul Para-doxa* (2010) adlı kitapta yer aldı.

Çeşitli mimarlık okullarında proje ve atölye yürütücülüğü yaptı. Alternatif eğitim ortamlarının oluşmasına katkıda bulundu. XII. Ulusal Mimarlık Ödülleri ve Sergisi (2010) seçici kurul üyeliği başta olmak üzere ulusal, profesyonel ve öğrenci yarışmalarında jüri üyeliklerinde bulundu.

2005'ten bu yana, mimarlık bilgi alanı içindeki çok pozisyonlu duruşu ile mimarlık ofisi ddrlp'nin yöneticiliğini yapmakta ve kent, metropol gibi katmanlı mimarlık problemleri ile farklı mimarlık ölçeklerine ilişkin çözüm stratejilerini araştırıp geliştirmeye çalışmaktadır.

SABRI OLANLARLA YENİ MİMARLIKLAR İNŞA EDEBİLİR, YENİ MODELLER KEŞFEDEBİLİRİZ!

BOĞAÇHAN DÜNDARALP

Oldukça geniş kapsamlı bir içeriğe sahip bir başlık altında konuşuyoruz. Ben, "Peki ne yapmalı?" sorusuna odaklanan; biraz da her şeyin kökenine dair olana yönelik bir konuşma yapma isteği ile yola çıktım. "Bu ortamda dillendirilmesini önemseydiğim şey nedir, ne söylemek isterim" diye baktım ve bir şey yazdım. Doğrusu, bir şeyleri okuyarak sunum yapmak hiç hoşuma gitmez; hattâ yapanlara biraz mesafeye baktığımı da belirtmem lâzım. Ama bu sefer yazdığım metin okumayı zorunlu kılıyor.

Lafı uzatıp nazik konuşmak yerine, belki daha az terbiyeli ama dürüst konuşacağım!

Sempozyum başlığına ve davetli isimlere bakınca, bir kuşak "Türkiye Mimarlığı" olarak kendi eserini sorgulayacak herhalde diye düşünüyorum... Birbirini dinlemekten yıllarca bıkmamış bir kuşak olarak herhalde kendine sunulmuş bu fırsatı iyi değerlendirecek, eserlerinden çıkardıkları dersleri bizlerle paylaşacaklar diye umuyorum. Mimarlık eğitimimi de kapsayan yaklaşık 20 yıllık süreçte aynı serzenişleri, tartışmaları ve yaklaşımları dinleyen biri olarak "tartışıp, beklemekten" öte bir yere adım atılmadığını yeterince gözlemlemiş olduğumu hissediyorum. Yıllardır biz mimarların konuştuğu ve tartıştığı şeylere anlam veremiyorum. Yapamadıklarımız için kanunlar,

yönetmelikler, düzenlemeler kurallar talep ediyoruz. Hattâ bunlar olmadan mimarlığın düzeleceğine dair umudumuz bile yok.

Yapılan hataları biliyor ve onların farkındasınız. Ancak bunları bile bile yapmaya devam ediyorsunuz. Vahim olan da bu. Bu sorumlulukla yüzleşmek zorundasınız. Oysa, insanın organizasyonu tekniğin organizasyonundan daha önemli... Gelin, beklentiler olmadan da mimarlık yapılabilirliğini bize ispat edin. Hatalardan kaçamayız, onları yok da sayamayız... Yeter ki açık yüreklilikle bunları ifade edelim; bunlardan eyleme dökülebilir dersler çıkaralım.

Sorum şu: Sadece bir söz hakkınız olsa ne söylemek istersiniz?

İşte Benim Söylemek İstediklerim;

Bana dayatılan kalıpları, rol modellerini, oynamak zorunda bırakıldığım rolleri reddediyorum.

Çevremde gördüğüm mimarlar gibi olmak istemiyorum. Onlar gibi mimarlık da yapmak istemiyorum. Onların yaptığı "Türkiye Mimarlığı" ise Türkiye Mimarlığı ile ilgilenmiyorum.

"Mekân"a, mimarlığa 20. yüzyıl üretim modellerinin ve toplumsal işbölümünün dayattığı, profesyonel kalıplar içine sıkışmış, sorumluluk alanından uzaklaşmış mimar rolleri ile mimarlığı kendi geniş kültürel-toplumsal olanaklarından koparmış; şık, güzel binalar derdine düşmüş, bina ve parsel mimarlığı ile ilgilenmiyorum.

Tarihin ürünü olan mekân ve onun üretimini sağlayan siyasi, toplumsal, ekonomik ve teknik stratejilerin, süreçlerin içinde kendini, *praxis*ini sadece teknik alana hapsedmiş ya da hapsedilmeye zorlanan "mimar" rollerini ve "mimarlık" anlayışını kabul etmiyorum.

Doğanın da siyasallaştığı, bilinçli bilinçsiz stratejilerin kurbanı olduğu bir ortamda doğa, insan, hayat ve birlikte yaşam olanaklarının olmadığı bir mimarlık yapmak istemiyorum.

Acaba neden hiçbir meslektaşımın söyledikleri ilgimi çekmiyor?

Neden sürekli politik doğruculuk arkasına gizlenip, sessizlik ardındaki suç ortaklığına karşı vicdani bir dışavurum göremiyorum?

Neden siyaset ve ekonomi hayatımızı bu kadar belirlerken bizler onların hizmetkârı olma rolünü "profesyonel hayat", "piyasa koşulları" gibi meşruiyet zeminleri ile bu kadar kolay içimize sindiriyoruz?

Şimdi, mimarlık mesleği içinde bana ve üretme ortamıma en çok zararı veren, Türkiye'deki meslektaşlarıma soruyorum:

Neyi dert ediniyorsunuz?

Neyin sorumluluğunu taşıyorsunuz?

Neyi sorguluyorsunuz?

Ne inşa ediyorsunuz?

Diliniz ne, sözünüz ne?

Varoluşunuzun hayata katkısı ne?

Hangi hatalarınızdan ders çıkardınız?

Hangilerini paylaştınız?

Parasını aldığınız kişiye değil; asıl sorumlu olduğunuz doğaya, çevreye, insana, hayata karşı sorumluluğunuzu ne kadar yerine getirdiniz?

"Ne yapıyorum ben?" diye ne kadar sorguladınız?

Ha Gezi Parkı'na kışla projesi çizmişsin; ha Zorlu projesini hazırlamışsın, ha Tarla başı'na, Fener-Balat'a şık rezidanslar çizmişsin; ha eğitimin köküne fitil koyan eğitim kampüsleri yarışmasına katılmışsın, ha nefis tipolojiler yarattık diye TOKİ Kayabaşı projesini savunmuşsun; ha kuzey ormanları, su havzaları ve ekolojik dengeleri altüst edip yakın geleceğini mahvedecek politikaları meşrulaştıracak Arnavutköy, 3. Köprü, 3. Havalimanı projelerini çizmişsin ya da çizemedim diye hayıflanmışsın! Ne önemi var; yaptığın işin sorumluluğunu ve amacını unutmuşsan...

En son ne zaman kendi meslektaşının katkısı olan bir şey seni mutlu etti, motive etti, güç verdi?

En son ne zaman kendi varoluşunun kutsandığı, insan olarak kendini değerli hissettiğin, keyif aldığın, seni düşündürten, içinde akıl ve duyarlılık barındıran, varlığını bağırmandan sana hissettiren yeni bir mekân deneyimi yaşadın bu memlekette?

Bu ortamda, kendi değerlerim ile varoluşumu sürdürülebilir ve yaşama hakkı istiyorum. Bunun için çaba göstermek bir yana; savaşıyorum da...

Yalnız olup olmadığımı bilme hakkımı kullanmak istiyorum!

“Ben” olmak kadar “biz” olarak da var olabilmek istiyorum.

"Peki, sen ne yaparsın bu âlemde Boğaçhan?" dersiniz, anlatırım onları da uzun uzun... Tartışmaya da açığım... Yeter ki derdiniz, tez çürütme derdinden uzak, anlamaya ve katkıya açık bir çaba olsun...

2010'da İstanbul'dan üç genç mimar, Architectural Foundation'ın davetlisi olarak gittiğimiz Londra'da yaptığım sunum sonrası sormuşlardı: “Derdin mimarlıkla mı, mimarlık ortamıyla ilgili mi?” diye. O zaman anladım gerçek savaşımın mimarlıkla değil, kendi mimarlık ortamıyla olduğunu...

Kurtuluş, kendi ellerimizle inşa ettiğimiz mimarlık hapishanesinin duvarlarını yıkmakta... Ben kurtuluşu bu hapishaneden kaçmakta buldum. Ama kıyafetlerim ve prangam hâlâ üzerimde... Şimdi de onlardan kurtulmaya çalışıyorum.

Mimarlığı konvansiyonel yapış şeklimizin; güncel konulara ne kadar uzak ve işe yaramaz kaldığını hâlâ göremiyor muyuz?

Bu iş o yüzden ne imarla çözülür, ne kanunla, ne yönetmelik ve düzenlemelerle, ne de yarışmalarla... Bunlarla bir halt değişmeyeceği gibi, bunlar o hapishaneye yeni duvarlar eklemekten öteye geçmez.

Dediğim gibi; "dış"tan hiçbir halt değişmez.

Değişim içeridedir; zaman ister, deneme yanılma ister, birikim ister, paylaşım ve üretim ister...

Sabrı olan için...

Var mı sabrınız her şeye baştan başlamaya...

Tek başına kat edilecek bir yol da değil bu. Belki sabrı olanlarla “kabullenme ve teslimiyet” ötesinde yeni mimarlık yapma yolları keşfeder; yeni modeller, yeni mimarlıklar inşa etme şansımız olur...